

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 września 2022 r.

Sąd Okręgowy Warszawa - Praga w Warszawie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Monika Roslan-Karasińska

Protokolant: sekr. sądowy Marta Jachacy

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 26 września 2022 r. w Warszawie

sprawy K. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

o rentę socjalną

na skutek odwołania K. G.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W.

z dnia 14 maja 2020 r. znak (...)

oddala odwołanie.

UZASADNIENIE

K. G. w dniu 22 czerwca 2020 r. złożyła odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 14 maja 2020 r., znak: (...) Odwołująca zarzuciła zaskarżonej decyzji, że została oparta na błędnych orzeczeniach wydanych przez lekarza orzecznika oraz komisję lekarską ZUS, ponieważ dokonano jedynie analizy choroby współistniejącej związanej z urazem gałki ocznej, zamiast choroby podstawowej skorelowanej z doznany urazem głowy i zmianami pourazowymi.

W jej ocenie dysfunkcja narządu wzroku była wynikiem urazu głowy i związanych z nim powikłań. W ten sposób błędnie uznano, że ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy. W związku z tym K. G. wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez przyznanie prawa do renty socjalnej z tytułu całkowitej niezdolności do pracy lub renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy wraz z odsetkami z tytułu opóźnienia, ewentualnie o jej uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego, wnikliwego i rzetelnego rozpoznania. Jednocześnie odwołująca wniosła o dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z zeznań świadków J. G. i A. W. na okoliczności związane z towarzyszącymi jej schorzeniami uniemożliwiającymi prawidłowe funkcjonowanie w celu wykazania stopnia naruszenia sprawności organizmu oraz w razie uzasadnionej konieczności powołanie biegłych sądowych. W uzasadnieniu odwołania podkreśliła, że uraz pnia mózgu, postępujący niedowład prawej ręki i prawej części ciała, zez porażenny uniemożliwiający spoglądanie ku górze, nieodwracalnie uszkodzenie lewego oka, zawroty głowy, zachwiana równowagi, niemożność opanowania wzroku, częsta utrata krótkotrwałej pamięci oraz częste bóle głowy w okolicach uzupełnionego ubytku czaszki uniemożliwiają jej funkcjonowanie wykluczając tym samym całkowitą zdolność do wykonywania pracy (odwołanie z dnia 22 czerwca 2020 r., k. 3-6 a. s.).

Zakład Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. w odpowiedzi na odwołanie wniosł o oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. Na wstępie organ rentowy zacytował treść art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 27 czerwca

2003 r. o rencie socjalnej wskazującego na przesłanki uzyskania prawa do tego świadczenia. ZUS wskazał, że w toku postępowania komisja lekarska ZUS orzeczeniem z dnia 12 maja 2020 r. uznała, iż odwołująca nie jest niezdolna do pracy, co stanowiło podstawę do odmowy prawa do renty socjalnej (odpowiedź na odwołanie z dnia 9 lipca 2020 r., k. 13 a. s.).

Odwołująca złożyła również wniosek dowodowy o przesłuchanie w charakterze świadka K. J. na okoliczność stanu zdrowia, przyczyn niepełnosprawności oraz braku wad wrodzonych i zezą przed doznanym wypadkiem komunikacyjnym (pismo procesowe z dnia 2 grudnia 2021 r., k. 88-90 a. s.).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

K. G. urodziła się w dniu (...). W wieku 8 lat w dniu 11 marca 1997 r. uległa wypadkowi komunikacyjnemu, w wyniku którego doszło u niej do urazu czaszkowo-mózgowego. Po przeprowadzeniu tomografii komputerowej mózgu stwierdzono wieloodłamkowe złamanie łuski kości potylicznej z wgłębieniem obramowania otworu potylicznego oraz uogólniony obrzęk mózgu. Kolejne badania wykazywały krwotoczne ognisko stłuczenia w tylnej części III komory i w prawej półkuli mózdzku oraz stopniową resorpcję ognisk stłuczenia. W wyniku wypadku rozpoznano u niej stłuczenie mózgu i pnia mózgu, pourazowy obrzęk mózgu, wieloodłamkowe złamanie kości potylicznej z wgłębieniem odłamów kostnych, zaburzenia skojarzonego widzenia, lewą gałkę w zezie rozbieżnym, lewą źrenicę szerszą od prawej z leniwą reakcją na światło oraz niedowład spastyczny czterokończynowy. Odwołująca przeszła 10 zabiegów operacyjnych, ostatni w 2017 r.,

z powodu zezą rozbieżnego i pionowego porażennego. Po przebytych urazie mózgu pozostają zmiany pourazowe ośrodkowego układu nerwowego, zmiany w ciele modzelowatym, niewydolność kręgosłupa szyjnego z dyskopatią wielopoziomową, zmiany typu anomalii żyłnej w lewym płacie skroniowym, torbiel szyszynki oraz uszkodzenie wzroku w lewym oku (dokumentacja medyczna, a. r.).

W między czasie odwołująca uzyskała tytuł magistra po zakończeniu studiów na Uniwersytecie (...) na kierunku filologia angielska w okresie od 1 października 2008 r. do 26 czerwca 2013 r. (zaświadczenia z dnia 4 listopada 2019 r., a. r.).

Odwołująca w dniu 19 listopada 2019 r. złożyła wniosek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. o rentę socjalną. W trakcie postępowania wyjaśniającego lekarz orzecznik ZUS uznał, że K. G. nie jest osobą całkowicie niezdolną do pracy. Wskutek sprzeciwu ubezpieczonej od orzeczenia lekarza orzecznika ZUS Komisja Lekarska ZUS podtrzymała stanowisko i również uznała, że ubezpieczona nie jest całkowicie niezdolna do pracy. Mając na uwadze powyższe organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję z dnia 14 maja 2020 r., znak: (...) (wniosek z dnia 19 listopada 2019 r., orzeczenie z dnia 18 marca 2020 r., orzeczenia z dnia 12 maja 2020 r. i 18 marca 2020 r., decyzja z dnia 14 maja 2020 r., a. r. oraz sprzeciw z dnia 20 kwietnia 2020 r., k. 31 dokumentacja medyczna a. r.).

Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego lekarza specjalisty neurologa celem ustalenia czy odwołująca jest całkowicie niezdolna do pracy zarobkowej, czy jest to niezdolność trwała czy okresowa, a jeżeli okresowa, to na jaki okres oraz czy naruszenie sprawności organizmu powstało przed ukończeniem 18-tego roku życia, w trakcie nauki w szkole wyższej przed ukończeniem 25-tego roku życia albo w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej (postanowienie z dnia 13 lipca 2020 r., k. 17 a. s.).

W stanie zdrowia odwołującej w zakresie neurologicznym rozpoznano bóle głowy po przebytych urazach czaszkowo-mózgowym ze zmianami w badaniu MRI oraz zaburzeniami widzenia i dyskretnym zespołem mózdkowym. Zaburzenia widzenia wynikają z uszkodzenia nerwów odwodzącego i gałkoruchowego unerwiających odpowiednie mięśnie gałkoruchowe. Stan kliniczny poprzedzony wykonaniem badania neurologicznego nie wskazuje, aby odwołująca była całkowicie niezdolna do pracy. K. G. jest osobą częściowo niezdolną do pracy, która powstała po wypadku komunikacyjnym (opinia biegłej sądowej neurolog J. B., k. 35-36 a. s.).

Sąd postanowił dopuścić dowód z opinii biegłego sądowego lekarza specjalisty okulisty na tożsame okoliczności, jak w treści postanowienia z dnia 13 lipca 2020 r. (postanowienie

z dnia 17 maja 2021 r., k. 68 a. s.).

W zakresie okulistycznym zdiagnozowano u odwołującej praktyczną jednooczną wynikającą z obecności zezą rozbieżnego naprzemiennego obu oczu z przewagą oka lewego. Z odchyień od stanu prawidłowego w obydwu oczach stwierdzono dyskretne objawy oczopląsu w oku lewym w postaci poszerzenia źrenicy i braku reakcji źrenicznej na światło. Ponadto na dnie oczu występuje poszerzenie wnęki naczyniowej na tarczy nerwu wzrokowego. Do zmian stanu zdrowia badanej doszło w wyniku zmian wrodzonych oraz w następstwie przebycia urazu czaszkowo-mózgowego w 1997 r. Aktualnie K. G. jest osobą praktycznie jednooczną z zachowaną dość dobrze ostrością widzenia do dali i do bliży. Ze względu na schorzenia na tle okulistycznym ubezpieczona jest osobą częściowo niezdolną do wykonywania pracy (opinia biegłego sądowego okulisty dr n. med. R. S., k. 74 a. s.).

Sąd Okręgowy ustalił powyższy stan faktyczny na podstawie zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego, obejmującego przede wszystkim dowody z dokumentów, jak również opinie biegłych sądowych z zakresu neurologii i okulistyki.

Dowody z dokumentów jako niekwestionowane przez strony, a przy tym spójne, zostały ocenione jako w pełni wiarygodne. W kontekście przeprowadzonego postępowania dowodowego Sąd jako podstawę własnych ustaleń przyjął opinie sporządzone przez biegłych sądowych dwóch specjalności. W realiach rozpatrywanej sprawy opinie biegłych w sposób pełny i wyczerpujący udzieliły odpowiedzi na pytanie ujęte w tezie postanowienia dopuszczającego ten dowód. Biegli w sposób logiczny, spójny i dokładny przedstawili stan zdrowia ubezpieczonej. Nadto biegli szczegółowo uzasadnili powody leżące u podstaw uznania badanej za osobę częściowo niezdolną do pracy. Ich wnioski są zbieżne i korelują z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w aktach sprawy.

Sąd zdecydował się pominąć wniosek odwołującej o przeprowadzenie dowodu z opinii uzupełniającej biegłego sądowego okulisty. Kwestią możliwości dopuszczenia dowodu z dodatkowej opinii tych samych lub innych biegłych wielokrotnie zajmowano się w orzecznictwie, które stanęło na stanowisku, że jeżeli opinia biegłego jest jednoznaczna i tak przekonująca, że sąd określoną okoliczność uznaje za wyjaśnioną, to nie ma obowiązku dopuszczania dowodu z dalszej opinii biegłych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 1974 r., II CR 638/74). Dodatkowo w wyroku z dnia 15 lutego 1974 r. (II CR 817/73) Sąd Najwyższy przyjął, że dowód z opinii biegłego ma szczególny charakter, a mianowicie korzysta się z niego w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych. W konsekwencji nie można przyjąć, że sąd obowiązany jest dopuścić dowód z opinii kolejnych biegłych, czy też z opinii instytutu w każdym wypadku, gdy opinia złożona jest niekorzystna dla strony. W świetle art. 286 k.p.c., sąd ma obowiązek dopuszczenia dowodu z dalszych biegłych lub z opinii instytutu, gdy zachodzi tego potrzeba, a więc wówczas, gdy opinia złożona już do sprawy zawiera istotne braki, czy nie wyjaśnia istotnych okoliczności (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 1974 r., I CR 562/74).

W ocenie Sądu opinie biegłych, w tym w szczególności okulisty, do której strona odwołująca złożyła zastrzeżenia, była konkretna, jasna i przejrzysta. Biegły logicznie uargumentował swoje stanowisko zaprezentowane w opinii. Natomiast uzasadnienie wniosku ubezpieczonej wskazujące na konieczność przeprowadzenia dowodu z opinii uzupełniającej biegłego sądowego okulisty była w ocenie Sądu lakoniczna i niewystarczająca. Strona odwołująca oparła swe stanowisko na błędach popełnionych przez biegłego sądowego przy określeniu faktów, które jej zdaniem nie wystąpiły. Tymczasem z punktu widzenia oceny jej niezdolności do pracy nie ma znaczenia czy zez rozbieżny naprzemienny towarzyszy jej od dzieciństwa czy od wypadku komunikacyjnego oraz czy do zmian widzenia doszło wskutek zmian wrodzonych czy dopiero w następstwie urazu czaszkowo-mózgowego. Istotnym było natomiast czy opisane dysfunkcje powodują częściową czy całkowitą niezdolność do pracy. Tymczasem z pisma procesowego odwołującej nie wynikają żadne argumenty wskazujące na możliwość zakwalifikowania jej do kręgu osób całkowicie niezdolnych do pracy. W związku

z tym odpowiedzi na zadane pytania biegłemu w piśmie procesowym nie miałyby przełożenia na zmianę rozstrzygnięcia w sprawie.

Ponadto Sąd nie dopuścił wniosków związanych z przeprowadzeniem dowodu z zeznań świadków J. G., A. W. oraz K. J.. Sąd doszedł do przekonania, że w sprawach o rentę zarówno zeznania świadków, jak i zeznania lekarzy prowadzących nie mogą stanowić dowodu materialnego, ponieważ ogólną zasadą prawa emerytalno-rentowego jest wyrokowanie wyłącznie na podstawie opinii biegłych sądowych

z zakresu specjalności dotyczących chorób osoby badanej. Postępowanie dowodowe w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych nie rządzi się jako nadrzędną regułą, że znaczenie dowodu z zeznań świadków czy strony odwołującej nie jest większe niż dokumentów (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 grudnia 2013 r., sygn. akt I UK 159/13). Opinia biegłego sądowego była klarowna i jasno przedstawiła stan zdrowia ubezpieczonej. Przedmiot sporu został dostatecznie wyjaśniony za pomocą tego dowodu, dlatego też ewentualne odebranie zeznań od wnioskowanych świadków nie wpłynęłoby na wyrokowanie w sprawie. W związku z tym Sąd pominął wnioski dowodowe odwołującej na podstawie art. 235² § 1 pkt 3 i 5 k.p.c., które były nieprzydatne dla wykazania jej całkowitej niezdolności do pracy, a co za tym idzie również zmierzały do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania.

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie K. G. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (...) Oddział w W. z dnia 14 maja 2020 r., znak: (...), jako niezasadne, podlega oddaleniu.

Zgodnie z art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. z 2019 r. poz. 1455 z późn. zm.) zwanej dalej „ustawą socjalną” - renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało:

- 1) przed ukończeniem 18-tego roku życia;
- 2) w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25-tego roku życia;
- 3) w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

Osobie, która spełnia warunki określone w ust. 1, przysługuje:

- 1) renta socjalna stała - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała;
- 2) renta socjalna okresowa - jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa.

W myśl art. 5 ustawy socjalnej, ustalenia całkowitej niezdolności do pracy dokonuje lekarz orzecznik Zakładu na zasadach i w trybie określonych w ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2020 r., poz. 53 z późn. zm.) zwanej dalej „ustawą emerytalną”.

Zgodnie z art. 12 ustawy emerytalnej, niezdolność do pracy jest kategorią ubezpieczenia społecznego łączącą się z całkowitą lub częściową utratą zdolności do pracy zarobkowej z powodu naruszenia sprawności organizmu bez rokowania jej odzyskania po przekwalifikowaniu.

W świetle art. 13 ust. 1 ustawy emerytalnej, przy ocenie stopnia i trwałości tej niezdolności oraz rokowania co do jej odzyskania uwzględnia się zarówno stopień naruszenia sprawności organizmu, możliwość przywrócenia niezbędnej sprawności w drodze leczenia

i rehabilitacji, jak i możliwość wykonywania pracy dotychczasowej lub podjęcia innej oraz celowość przekwalifikowania zawodowego, biorąc pod uwagę rodzaj i charakter dotychczas wykonywanej pracy, poziom wykształcenia, wiek i predyspozycje psychofizyczne ubezpieczonej.

Prawo do świadczenia w postaci renty socjalnej przysługuje zatem w wypadku wypełnienia wszystkich przesłanek zawartych w art. 4 ust. 1 ustawy socjalnej. Sąd zważył, że w szczególności u osoby wnioskującej musi zaistnieć całkowita niezdolność do pracy ustalana w trybie przepisów ustawy emerytalnej. W niniejszej sprawie jedyną kwestią sporną

było zatem ustalenie, czy ubezpieczona jest całkowicie niezdolna do pracy oraz, czy niezdolność ta powstała przed ukończeniem 18-tego roku życia, w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25-tego roku życia lub w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Sąd zważył, że pozostałe przesłanki związane z prawem do świadczenia nie stanowiły przedmiotu sporu między stronami.

Na podstawie analizy zgromadzonej dokumentacji medycznej w toku postępowania dotyczącej stanu zdrowia odwołującej oraz w oparciu o opinie biegłych sądowych z zakresu neurologii i okulistyki Sąd doszedł do przekonania, że nie jest ona osobą całkowicie niezdolną do pracy. Niewątpliwie ubezpieczona jest osobą posiadającą problemy zdrowotne w związku

z przeżytym wypadkiem komunikacyjnym, do którego doszło, gdy była dzieckiem. Jednakże zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, aby ubiegający się o prawo do pobierania renty socjalnej mógł ją utrzymać, musi być uznany za całkowicie niezdolny do pracy w odpowiednim czasie zakreślonym przez ustawę. Zgromadzony materiał dowodowy pozwolił na ustalenie, że w stanie zdrowia ubezpieczonej nie stwierdzono takich defektów, które dawałyby możliwość do uznania jej za osobę całkowicie niezdolną do pracy. Z oceny materiału dowodowego wynika, że wnioski wyprowadzone ze sporządzonych opinii przez biegłych sądowych Sąd uznał za własne i nie ma podstaw do polemiki i dokonania odmiennej oceny. Odczucia ubezpieczonej

w zakresie występujących zmian w jej organizmie nie mogą mieć zasadniczego wpływu na ocenę medyczną stanu zdrowia. Należy uwzględnić w sprawie subiektywną ocenę strony odwołującej się, ale nie może ona zastępować ani przesądzać wniosków medycznych. Dla takich ocen należy stosować mierniki zobiektywizowane, wynikające nie tylko z wywiadu, ale też z badań przedmiotowych, specjalistycznych, ewentualnych dodatkowych konsultacji oraz końcowych ocen biegłych lekarzy medycyny o odpowiednich kwalifikacjach związanych

z posiadaną wiedzą czy odbytą specjalizacją (wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 29 października 2013 r., III AUa 357/13).

Mając na uwadze powyższe Sąd uznał, że przeprowadzone postępowanie dowodowe było wystarczające, aby w sposób prawidłowy ustalić stan zdrowia K. G. w dacie wydania zaskarżonej decyzji. Z tych też względów orzeczono na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c., jak w tenorze wyroku. Jedyne na marginesie Sąd wskazuje, że wniosek ubezpieczonej o przyznanie jej prawa do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy w przypadku braku uprawnień do renty socjalnej nie zasługiwał na rozpoznanie i uwzględnienie. Sąd jest związany zakresem rozstrzygnięcia w zaskarżonej przez ubezpieczoną decyzję, który dotyczył wyłącznie ustalenia prawa do renty socjalnej. Odwołująca nie składała wniosku o przyznanie renty z tytułu niezdolności do pracy, zatem jej żądanie w tym przedmiocie pozostawało bez rozpoznania.